

פַּלְדָּךְ יְסֵדֶת לְהִלְדָּה

← עולון שבועי באידיש ע"י יהודא זבולון הלוי קליטניך ←

ג'ליין 476 [שנה י']

חי שרה תשע"ט - וירא תשע"ט 10iar

ברוך שהחדרנו וקיימנו למן הוה או מיר האבן זוכה געווען או דער גליין פרדים יהודה ניט שוין און גליין א' דרי שרה השם"ט 10iar און בעה"ז איז עם אנגעומען געווארן און דער נאנצעו וועלט, הש"ה זאל העלטן או און זוכות פון רובצש תורה אונז פון מהנה זיין אסאך אידן די אלעל אירן, זאל מען זוכה זיין או דער גליין זאל וויטער אונניין לנזה מיט פיל נרת און געוונט אמן. אדראנסק און א' ברכה פאר די אלעל לינערס ער זונבען בשיכבה דשנים ורעננים ירכו לנזה נצחום אמן דער גליין איז מוקדש לע"ג מ"ה הרה"צ ר' יוסף טיסיג בן הרה"צ ר' ישראאל אדרמ"ר ממאטטערסרארף זטוק"ל ט"ז חמשון תשל"ח

מלאכימ, און עס שטייט אין ספר תפוחי חיים פון אב"ד קארלסבורג, און אברהם אבינו האט געהאט צער פון נישט האבן אורחים און עס שטייט קידושין דפ' מ"ע וא' ולחובשי שמוא אמר רב אPsi אפיקלו חשב אדם לעשות מצואה ונאנס ולא עשהה מעלה עליו הכתוב כאילו עשהה, ממילא דורך די מהשבה פון טאן די מצואה פון הכנסת אורחים האט ער באשפַן מלאכימ, ממילא קען מען זאגן איז עס שטייט צוווי מאל וירא און עס שטייט פון די הייליגע ספרים איז די וירא בי' אברהם איז געווען נבואה, יעטעט לוייט די הקדמות איז מירשׂב שיין די פסקו: נישא עייניו וירא, ער האט געוזען בנבואה או ער דארף א' בשורה פאר לדית יצחק און דוקא דורך דריי מלאכימ בי' א' סעודה, אבער ער קען דאך נישט אריבערונגען אורחים וויל ער איז קראנק, האט ער געהאט יסודין פון נישט מקיים זיין די מצואה, דעריבער והנה שלשה אונשיים נאכ'ים עליין, האט ער דורך די מצואה פון הכנסת אורחים, ווי געצאגט פריערט, ממשיך געווען דריי מלאכימ, כדי צו באקעמען די בשורה פון יצחק, אבער וויל אינער פון די מלאכימ איז געקומען אים אויסהיילן, וירא, אברהם האט געוזען איז ער איז שווין געווארן אויסגעהילט, וירא, ל'קראתך: האט ער שווין געקענט לוייפן צו זי און מקיים זיין די מצואה פון הכנסת אורחים בפועל. (שם זבולון תשע"ט)

נס איז געווען פון שרה

ורנאמר שרה צחק עשה לי אלהים כל-השמע יצחק-לי. (כא ז) דארף מען פארשטיין איז דער לשון השם מינט מתבונן זיין און דערהערן, אויב איזו ווי פאסט דאס דא? נאר רשי"ז זאנט פון מדרש אגדה הרבה עקרות נפקדו עמה וכוי' ורב שחוק היה בעולם. אין זכות פון שרה זענען געהאלפן געווארן אסאך עקרות און האבן געהאט קינדרער, וועלץ דאך די ליצני הדור זאגן איז וווער זאגט איז דער נס איז געווען צוליב שרה, אפשר איז דאס געווען עפעס א' סיבה איז די וועלט וואס אסאך עקרות זענען געהאלפן געווערן און שרה איז געווען איינע פון זי' דעריבער האט שרה געהאלפן כל-השטע, ווער עס ווועט מתבונן זיין, וועט וויסן איז דער נס איז געווען צוליב מיר, און יצחק לי, וועלץ זיך מיט פריעען מיט מיר. (מי ההשלה איזובייצא)

פרק טז] איז ווינקל און הלהה – בשר בחלב:

פארוואס היחסט נישט חלב אבר מן חמי און גונגע צו פרשת וירא? די גמי (ביברות דפ' ו עט) לרענט ארים או חלב פון א' בהמה טמאה איז אסור. פרענט די גמי חלב פון א' טהור איז דאך אבר מן חמי און איז מותר וואלאט פון א' טמאה איז געדארפַט זיין מותר? און די גמי לרענט א' למוד א' חלב טמאה איז אסור. פרענט די גמי פון ואנאנט וויסט מען טאקע או חלב טהור איז מותר, זאל עס זיין אסור אלין אבר מן חמי? ענטפערט די גמי איז עם שטייט ארטן זבת חלב קבש (שבות ג', ח) און איבר חלב איז אסור מיט ואס איז די תורה משבח איז מיט חלב, איז א' רא' איז כל הפחות חלב פון א' טהור איז נישט אבר מן חמי! פרענט די שיטה מקובצת (ביברות ג') פארוואס ברעננט נישט די גמי א' רא' איז חלב איז נישט אברהם וואס האט געגען די מלאכימ חמאה וחלב איז א' רא' איז חלב איז נישט

פארוואס איזו דער אויבערשטער נאר מבקר חולא געווען אברהם? וירא אליו ה' באלאני מפרקא: (יח א) פרעגן אלע מפרשימים פארוואס שטייט וויא אליו ה' און עס שטייט נישט וירא ה' אל אברהם? נאר עס שטייט (ויקרא א) וידבר ה' אליו מאהיל מועדר, דרשען חז"ל, פארוואס שטייט אליו? למפעט אט אהרן, און דער אויבערשטער האט זיך באוריין נאר צו משה און נישט צו אהרן, קען זיין דא פשוט, וויל לבאורה איז שוער איז עס שטייטUndע פ' לך בעצם היום הזה גומל אברהם ווישמעאל בנו, ובלאנשי ביתו יליד ומקונט-בְּקָפֶּה מאת בזנבר גומל אתה: שטייט איז אלע בתיו האבן זיך געמלה'ט מיט אברהם, אבער וווען דער אויבערשטער איז געקומען מבקר חולא זיין איז ער נאר געקומען או אברהם, דאס מיינט וירא אליו ה' דער אויבערשטער איז געקומען נאר צו אים. איז שוער איז די בתיו האבן זיך אויך געמלה'ט? אבער עס שטייט גומלו "אתה", וויל זיין האבן זיך נישט געמלה'ט לשם שמים, נאר וויל זיין האבן מורה געהאט איז אברהם זאל זיין נישט פארטריבן פון זיין הויז. מיט דעם איז גוט פארוואס די תורה שרייבט "גומלו אתה" און נישט גומלו "עמוי"? וויל עס איז דא א' חילוק צוישן "אתה" און "עמוי". אתה מיינט מיט אים, אבער נישט בלב שלם. דעריבער שטייט בי' לוט ווילך אהו לוט, לוט איז מיט געאגנונגען מיט אברהם, אבער נישט בלב שלם, נאר ער האט אים געוואלאט ירשען. אבער עמו מיינט מיט אים צזאמען. און מיט דעם מהליך איז גוט דאס וואס עס שטייט בי' די עקידה (כב ג) וויקח אַתְּשְׁנִי גַּעֲרִיו "אתה", און נישט עמו, וויל די געריו זענען געאגנונגען מיט אברהם, אבער זיין האבן נישט געווואוסט פארוואס זיין גיעען מיט אברהם, מאידך זעט מען בי' בלעם שטייט (במדבר כב ככ) והוא רכב על-אתנהו ושיין געריו "עמוי" נאר וויל זיין שני געריו זענען געאגנונגען מיט בלעם בלב שלם צו שעטן די אידן, דעריבער שטייט "עמוי". (כרם הצבי ר' צבי הירש פארברע)

דרוש עניין פון די דריי מלאכימ וישא עייניו ווירא והנה שלשה אונשיים נאכ'ים עליין וירא וירען ל'קראתך: דער עניין פון צווויי מאל וירא דער עניין פון שלשה אונשיים? נאר מיר וויסן איז די שלשה אונשיים זענען געווואוסט פארוואס זיין מיט אברהם, רשי' איז מסביר פארוואס האט געדארפַט זיין דריי מלאכימ פארוואס את סdom ג' לרפאות את אברהם. אבער מען דארף פארשטיין פארוואס זענען זיין אלע דריי געקומען פונקט יעצץ וווען אברהם דארף נאר האבן איזין מלאך אים אויס צוהילן, נאר דער הייליגער שם שמואל מסכאטאשוב וצוק'יל איז מסביר דעם עניין פון שיקון דריי מלאכימ איז געווען די תכלית נאר ווועגן די בשורה פון לדית יצחק וואס איז געווען געמאכט פאר די דריי מלאכימ האט מען געקענט ממשיך זיין די ישועה פון לדית יצחק עיי'יש. און עס איז באקאנט די ווארט פון צדייקים סעדני ואושענה, (תהלים קיט קיז) דורך סעדני מאכן א' סעודה, ווועט זיין ואושעה א' ישועה. דעריבער זענען געקווען מיט איזן מאל די דריי

התורה? און דער תירזין אויז איזן למידין מוקדם מטען תערה, און נאך א קשיא פרעוגט מען (יום דף כה ע"א) או אברהם אכינו האט געדאווענט בי האיר השחר פארוואס לערטנט מען נישט דעם הלהה פון אברהם? און דער ריטב"א ענטפערט און מען לערטנט נישט איזויס פון פאאר מטען תורה, ממילא איז נישט קיין לימוד פון אברהם. עכ"פ ועת מען פון אברהם או צ'לב אויז נישט אבר מטען חמי. אבער אל לימוד פאאר אונז אויז דאס נישט. (שם ובלון תשעט)

אבר מן חי? און ער ענטפערט וויל אברהム האט געמיינט זי' זענען ערקיינט זענען זי נאר מהוויב אין די שבע מצוות בגיןך. פרענט דיא מהרייט אללאזוי אויב חלב אין אבר מן חי זענען דאס בגיןך אויך מוזהר אין אבר מן חי? אין דאס קלאר א ראי פון דראטן או חלב אין מותר און בליעיט וצ"ע. נאר עם איז דא א ירושלמי (מו"ק פ"ג ה"ה) וואם פרענט און שם טמיינט בי יוסף זיין שע לאכבי אבל שבת ימים, ואל מען פון דאס ארכוים לערטען או אכילה פון זיין טאג איז מן

מדור העובדים

דעת היליגער ל' העלה עלה מלכינוב בעט אמא לא גרייסע געלטער צו העלפן איזן

דראמ וואלט אים געגעבן א גאר גויסע פאַרדיינטס פֿאָר אַלעגענערע ציימ. דער יונגעראמאן שליכט דעם מוקה און זאגט ער גויט שווין ברענגען די געלט פֿאָר געשעפט. דער יונגעראמאן איז פריליאָך און גויט צו זיין אַקסנִי און עס וווערט אים שליעטן וווען ער זוכט זיין ביטול געלט און מועלעט דאס נישט. מען האט דאס געגעבעט!

צדיקים האבן געהatum זייר וגאנג בי העלפֿן אידין מיט ישועות. אנדרערע צדיקים האבן נישט געבעטן געלט אנדערע האבן געבעטן אבער אויב מען האט נישט געקעטן געבן האבן זי מוואר געווען. דער הייליגער צדיק ר' צבי הירש מושרת באקאנט אליז' ר' הערשעל מרימונוב האט געבעטן א סכום און אמאל גורייסע סכומיס וואס עם איז' געווען גאר שוער צו דערגריבין, ווער עס האט געהאט שכל האט געטאן וואס דער צדיק פאראלאנט און געווען ישועות שלא כרךה الطبֿע און

דרער יונגעראָן איז געוערָן הַסְּטָרִישָׁן אָזֶן גַּעֲוִינְגַּט בֵּין מעַן האָט זיך דעררוֹאָסְטָן אָזֶן רִיד פָּון די גַּנְּכִיבָּה אָזֶן זַיְעַן שְׂמַטָּטְלִיטָּה האָבָּן אִים פְּרוּבָּרֶט צו מַחְקָּק זַיְן אָזֶן
הַעֲלָפָן זַוְּכָן אָזֶן אַכְּסִיָּן אָזֶן מַעַן אִיז גַּעֲנָגָנָן צו די פָּאַלְצִיָּן וְאָסָם האָט צַגְעָנָט
זַיְיָ וּוֹלְעָן טָאָן אַלְעָם וּוֹאָס זַיְיָ קַעְנָעָן. עַס האָט גַּעֲנוּמָן אָפָּאָר טָעָג וּוֹעַן די פָּאַלְצִיָּן
אָזֶן די מַעֲנְטָשָׁן האָבָּן זיך מַיְאָש גַּעֲוָעָן אָזֶן דָּעָר יְוָנְגָעָרָמָן אִיז גַּעֲוָעָן צַוְּשִׁידָעָרט.
די גַּוטָּע אַידָּן האָבָּן אִים גַּעֲנָבָן גַּעֲלָט אוֹפָּה הַוְּצָאת הנְּסִיעָה אָזֶן נַאֲך פָּעָרְצִיג
נַאֲלָדָעָן רַעַנְדָּלָאָק אוֹפָּה צו לְעָבָן אַבְּסָל. דָּעָר יְוָנְגָעָרָמָן אִיז גַּעֲוָרָן אִיבָּרְעָשֶׂת
פָּון די גַּוטָּסְקִיָּט פָּון די מַעֲנְטָשָׁן אָזֶן גַּעֲוָרָן אַרְוָהִיגְט מִוּט יְשֻׁוב הַדָּעָת!

דער וואס האט נישט געווארלט זיך אונשטרענצען האט דערליינט.
 איינמאָל איז אויסגעקומען או ר' הערשלע האט געבעטן אַ דארפֿס אַד גַּנוֹזֶע
 סכום פֿאָר אַ ברכה אָן דער אַד אַז גַּאנְגַּעַן צוֹ הַרְבָּה אַרְיִי לִיְבוֹשׁ, דער אַידְעָם
 פֿון ר' הערשלע, ער זאל פֿוַיְעַן אוֹ דער רבִּי זאל מַוְתֵּר זַיִן אַן ר' הערשלע האט
 נישט געווארלט מַוְתֵּר זַיִן, אַבעָר ווּן הַרְבָּה אַרְיִי לִיְבוֹשׁ האט שְׂטוֹרָק גַּעֲבעַן זַיִן
 שְׂוּרָעַ, האט ער גַּעֲנוֹטָמָן מְפֵנִי בְּכוֹדֵךְ בֵּין אַז מַוְתֵּר, עַם אַיִן אַבעָר אַרְבִּיבָּר אַפָּר
 טַעַג אָן דער גַּאנְגַּעַן דָּאָרָף האט זיך פֿאַרְבְּעַנט, האט ר' הערשל אַנְגְּרוֹפָן צוֹ זַיִן
 אַידְעָם נַעֲבָךְ אוּפִין דָּאָרָף אַיד ווּן ער ווּאלט גַּעֲעַבָּן דָּעַם סְכּוּם ווּאלט
 גַּאנְגַּשְׂטַט גַּעֲשַׂעַן צוֹ אַיִם.

נדער יונגעראמאן האט מחליט געועען ער דארף פאָרן זום הייליןן צדיק ר
הערשעלע און אויסנֿין זיין האָרץ או דער רבּי זאל אַים אַנוּוֹנְטֵשָׁן או ער זאל
טרעפּן דִי געלט פָּון דִי נְגִיבָּה, ער איז אַנְגְּקָומְדָּן קִיןְ רִימְינְבָּן אַן גִּיטָּן זום רבּין
און ער שרײַבְּט אַקוּיטְּל אָון לִיְּנְט אָוּוּקְּ אַפְּרִין פָּון צוֹאנְצָגְּ נְאַלְדָּעָנְעָ
רענְדָּאָךְ פָּאָרְן רְבִּין. דָּער צְדִיק לִיְּנְט דִי קְוּוּיטְּל אָון גַּעֲמָט דִי צְוֹאַנְצָגְּ נְאַלְדָּעָנְעָ
רענְדָּאָךְ אַין זײַן האָנט אָן רְופֵּט זֶיךְ אַן זום יונגעראמאן נְבָּרְמִיר נְאָךְ צְוֹאַנְצָגְּ
נאַלְדָּעָנְעָ אַון אַיךְ וּוּלְלִידְּ גַּעֲבָּן אַברְכָּה!

דער רביה האט מוסיף געוען אוֹ משה רבינו האט געוואנט וויקחו לֵי תרומה אונ
נישט וויתנו, אמאאל דארפּ מען געמען ביד חזקה עס זאל זיין אַויסבֿיט אָויפּ אַ
גוייה. אונ איך נעם וויפּל מען הייסט מיר פָּון חמיל. אָויפּ אָווֹו וויט וווען מען
האט געבעטן ר' הערשל צו קומען איז אַ שטאט אונ דעםאלטס איז אַנעקוּומען
נאך אַ צדיק אונ בײַם צוטיילן די פְּרִינְטוֹת האט ר' הערשל געוואנט פָּאָר די
שטאמטליטים אוֹ זיי דאָפּן מוסיף זיין וויל זיין חלק ווּם מען האט אַויסנערען איז
הימל האט ער נאך נישט!

האט פון דיר גענגעט וועסטו שווין מעיר נישט זען אויף צורי!
טראכטן און קווקט נאכאמאל אריין אין קויטל און זאנט "זבן" די געלט וואס מען
צואנציג נאלענע רעדלאך און דערלאנט דאם צום רבין. דער רבוי נעמט זיך
ברכה דארף מען פאלאן און חשבנות. ער נעמט ארטויס פון טاش די אנדרע
אווקעגעבען צואנציג, אבער ער וויסט או דער רבוי בעט א סוכם און זאנטזו א
דער יונגרמאן ואס האט נאר פארמאנט פערציג נאלענע רעדלאך, האט שוין

א יונגרמאן פון די חסידים פון ר' הערשעל האט באקומווען א שיינע נדע און געלערנט עטליךעiar, בי זיין שווער האט אים געואנט ער קען אים שווין מערכישט אויסהאלטען און זאנט אים צו פאָן צו דעם גרויסן רייד און מאָן געשעפטן און אווי ווועט ער קענען אויך ממשיך זיין לערטנען, דער שווער האט אים קלאר געואנט וואָן צו גניין און מיט וועמען צו רען. און האט אים געבעטן ער זאל געטעס דיבּו געלטן און מאָן אַ גרויסער געשעפטן.

דרער יונגעראמאן איז געווארן וויס ווי קאלאך און מאמעט געהלאשט ווען דער רב**י**
ואנט אם האב נישט מוואָן איך זאג דיר צו או פון היינט און און וויטער וואָס
פֿאָר אַ גַּעֲשֶׁפֶט דַּו וְעַסְטַּמְּוֹמָאָן וְעַסְטַּמְּוֹפְּאָרְדִּינְעָן גַּאֲרָגְרִיסְעָן רְוּחָוִים אָן מְצֵלָה
זַיִן. דַּעַר יונגעראמאן איז שׂוֹין געווארן באָרוּהִיגַּט ווַיְילְדִּי רִידְ פּוֹן רְבִּין זַעֲנָעָן
געוּעָן קְלָאָר אָן דִּיטְלָאָך. דַּעַר יונגעראמאן האָט זֶיך גַּעֲזָנְטָן אָן טָאָקָעְ פּוֹן
יעַנְעָם טָאגְ ווָסְ פֿאָרָא גַּעֲשֶׁפֶט עַר האָט גַּעֲטָאָן האָט עַר מְצֵלָה גַּעֲוָעָן בַּיִּאָ
קורעַצְעַ צִיְּתָן אַיז עַר בעוֹאוָרָן אַ� עַשְׂרָאָן אַ תּוֹמֶךְ פֿאָרָן צְדִיקְ וְעַזְאָ

דער יונגעראמאן איז געווען אַ קלוֹגער אַיד אוּן אַיז געפֿאָר זָום יְרִיד אוּן געדונגען
אַ אַכְבִּינְיָה אַון האָט געטראָפֶן אַ גוֹטוּ פְּלָאָצֶן בְּאַהֲאלָטָן זַיִן בִּיטְלָל גַּעַלְתָּ וּוּילָעָר
הָאָט נִשְׁתַּחַט גַּעַוָּלָט מִיטָּ גַּעַמְעַן אֹזָא גַּרְוּסָעָ סְכָוָם גַּעַלְתָּ אַוְיפָּן יְרִיד.
אַכְבָּרָעָם אַיז
ער גענאנגען זָום יְרִיד וּוּעָן עַר האָט שְׁנָעֵל גַּעַכְאָפֶן וּוּסְמָס אַיז אַ גוֹטוּ גַּעַשְׁעָפֶט אַון
וּוּסְמָס אַיז נִשְׁתַּחַט, אַונְזַּק אַפְּאָר שָׁעה אַיז אַיס אַונְטָר גַּעַקְבָּעָן אַ גַּעַשְׁעָפֶט וּוּסְמָס

מן אברם פון טרסק מיט דעם ברכה אין א זעלטנען שיינע מבצע מיט נומט פאפר \$6000 ערשות דורך שושנת העמקים פון טשערקאמס און הארכנשטייל \$1000 ספר וודר הרקייע באלאנט צו ר' ישע'י מקרערטסיטר \$15000 ספר יסוד יוקפ באלאנט צו ר' שלום אליעזר מראנצפראט \$3000, הפלין ואם זונען מיהום צום קדושת לוי מבארדייטשוב, פרשיות של ראש מיהום לאדרורי' והמאטטריזוקה, שיינע בריוו פון סקלונגער רבין זוקל' ווען הרבעת תורה \$2200, פאפא רב און צעהלמער רב זוקל' שריכן און בריוו צו מהזקן \$1000 שורא חימס נ'יך דפס זיטאמיר מכב מפואר \$1000, ספר ואס האט באלאנט צו הרה'ץ' ר' ענקלע פשועארסם \$900, ספר מליצי אש' ברכים \$200, סעט זין תורה \$1000 ליקוטי מוהר'יא עה'ית והש'ם \$150, חמוש עם פירוש שם אפרים ווועצאות חיט טשערנאוויזן תרי'א \$2000, ספר משנה הלכות מיט הקדשת המחבר אונזואואר רב זצ'ל' צו הרה'ץ' ר' פגנס שלום האגער מוויזנץ זוקל' מיט זיין החיטה \$1000 כרכים משנה ברורה עם עד ספר מיט חפץ חיים אלין \$3000 ברית אברם דפוס ראשון, לר' אמונה בונאט דב' דפער \$700, לר' מות חינה ר' ברוך בענדיס ליטמנשטיין אבוי של ההה'ך ר' היל מקאלמייא \$5000, ספר בענמי' זאב באלאנט צו הפאה \$1500, שלמה ואדמאנק \$8000, חובה הלבבות שתן ש'יך מיצ' יפה ורק חסר השער \$3000, סעט ארבע טורים מכב מחדד עם כריכת ארונילט נספם דיינרנפומט עם חיותה הנאן' ו'ודר

ס"ד אבא ליפא אב"ד בוחז ונוד \$2000. פ"ז ע"נ חיים קראען ש"ץ לר' לייב מורה אין אלטער הענות בקבלה כת"י \$2000, ספר עם חתימת הרה"ק ר' אביש מקראלא \$4000
4403 16 Ave Brooklyn, NY 11204 USA 718 438 8414 718 633 5500 T/f Hours are 11-7:30 Fri till 1:30, To receive pardes: send to-
pardesvehuda1@gmail.com or pickup in the store from Wednesday also on the web at WWW.SEFORIMWORLD.COM